

IRWIR PAN
Polska Akademia Nauk
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Asociația tinerilor și tinerelor
din România

Co-funded by the
European Union

RUAR
REBUILD RURAL
UKRAINE

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УПРАВЛІННІ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ»

“MODERN CHALLENGES IN LAND RESOURCES MANAGEMENT”

**Матеріали I Міжнародної науково-практичної
конференції**

**Materials of the 1st International Scientific and
Practical Conference**

Червень/June 7, 2024

УДК 332.36

Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 червня 2024 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2024. 168 с.

Видання містить матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the I International scientific-practical conference «Modern challenges in land resources management». The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченими радами

Факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 10 від 20 червня 2024 р.)

Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 6-1 від 24 червня 2024 р.)

ISBN 978-617-8171-66-7

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024
©Institute of Rural and Agricultural Development Polish Academy of Sciences (IRWiR PAN), 2024
©ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2024
©Інститут землекористування НААН України, 2024

Паляничко Н. І.

*д.е.н., старший науковий співробітник,
Інститут агроекології і природокористування НААН
м. Київ, Україна*

Гром В. Ю.

*аспірант, Інститут агроекології і природокористування НААН
м. Київ, Україна*

ВПЛИВ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ НА ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Площа постраждалих внаслідок збройної агресії сільськогосподарських угідь в Україні у 2022 р. складала 10514,13 тис. га (табл. 1), а площа угідь, які у цьому ж році могли використовуватись у сільськогосподарській діяльності, становила 32924,0 тис. га, що на 26,04 % менше порівняно із площею до початку повномасштабного вторгнення. Станом на початок 2024 р. площа територій України, придатних для

ведення господарської діяльності, склала 48109,77 тис. га, тобто збільшилась на 16,78 % порівняно із 2022 р. [1].

Таблиця 1

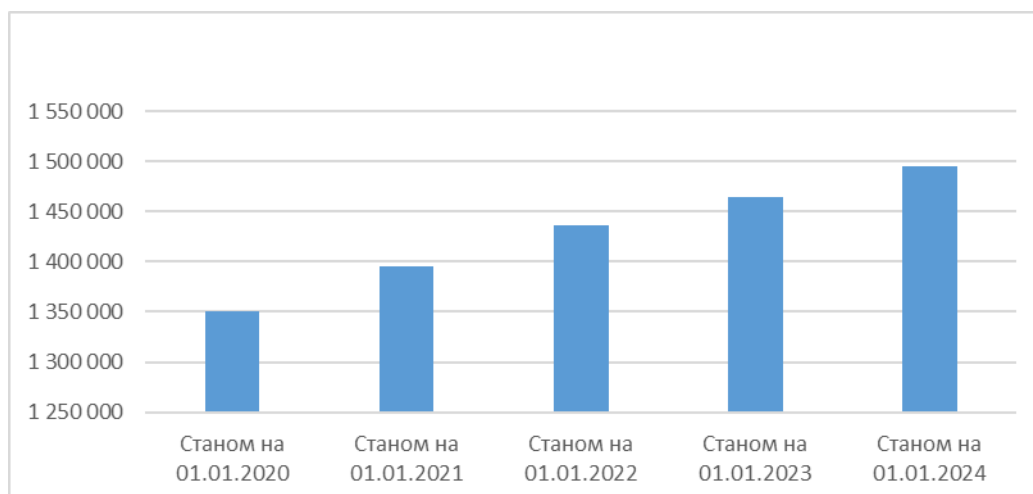
Динаміка площі сільськогосподарських угідь, тис. га*

Регіон	До втроргнення 2021 р.	Доступні землі			2024 до 2021, %
		2022 р.	2023 р.	2024 р.	
Вінницька	2014,19	2014,19	2014,19	2014,19	100,0
Волинська	1047,49	1047,49	1047,49	1047,49	100,0
Дніпропетровська	2512,02	2512,02	2512,02	2512,02	100,0
Донецька	2046,43	736,71	736,71	736,71	36,0
Житомирська	1509,25	1297,95	1509,25	1509,25	100,0
Закарпатська	451,46	451,46	451,46	451,46	100,0
Запорізька	2242,60	583,08	583,08	583,08	26,0
Івано-Франківська	630,89	630,89	630,89	630,89	100,0
Київська	1855,88	1169,2	1855,88	1855,88	100,0
Кіровоградська	2032,20	2032,2	2032,2	2032,2	100,0
Луганська	1401,30	0	0	0	0,0
Львівська	1261,83	1261,83	1261,83	1261,83	100,0
Миколаївська	1993,88	1714,74	1934,07	1934,07	97,0
Одеська	2517,19	2517,19	2517,19	2517,19	100,0
Полтавська	2164,88	2164,88	2164,88	2164,88	100,0
Рівненська	926,36	926,36	926,36	926,36	100,0
Сумська	1696,84	509,05	1442,31	1442,31	85,0
Тернопільська	1050,68	1050,68	1050,68	1050,68	100,0
Харківська	2639,88	1425,53	1425,53	2111,9	80,0
Херсонська	1966,66	98,33	98,33	393,33	20,0
Хмельницька	1565,74	1565,74	1565,74	1565,74	100,0
Черкаська	1451,57	1451,57	1451,57	1451,57	100,0
Чернівецька	469,57	469,57	469,57	469,57	100,0
Чернігівська	2060,93	412,19	2060,93	2060,93	100,0
Україна	39509,68	28042,85	31742,16	32723,53	82,8

* Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим

Джерело: узагальнено авторами за даними [1].

За останні 5 років спостерігається зростання кількості юридичних осіб – сільськогосподарських підприємств (товаровиробників) (рис. 1). Так, якщо станом на 01.01.2020 р. загальна кількість зареєстрованих юридичних осіб в Україні, за видом економічної діяльності «Сільське, лісове та рибне господарство» становила 1 350 627, то станом на 01.01.2024 р. цей показник зріс до 1 495 879, або на 145 252 суб'єктів господарювання (на 10,75 %). Зазначена динаміка є своєрідним індикатором зацікавлення до ведення бізнесу на землях сільськогосподарського призначення в Україні.

Джерело: сформовано авторами за даними [2]

Рисунок 1. Динаміка кількості зареєстрованих юридичних осіб в Україні за видом економічної діяльності «Сільське, лісове та рибне господарство»

Податки, сплачені підприємствами до бюджетів усіх рівнів – один з основних економічних результатів їх роботи. За даними Державної фіскальної служби України сплата податків сільськогосподарськими товариствами (виробниками) за видом економічної діяльності (А – сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) до Зведеного бюджету України з 2019 по 2023 роки (табл. 2) за період з 2019–2021 рр. має тенденцію до зростання у всіх регіонах України. Втім, починаючи з 2022 р. позитивна динаміка сплати податків сільськогосподарськими товариствами залишилася лише в Дніпропетровській, Львівській, Одеській, Полтавській та Черкаській областях.

Таблиця 2

Динаміка сплачених податків сільськогосподарськими товариствами (виробниками) за видом економічної діяльності (А – сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) до Зведеного бюджету України,

тис. грн*

Регіон	2019	2020	2021	2022	2023	2021 до 2019, %	2023 до 2021, %
Вінницька	3896057	4137399	4376407	3884712	4157631	112,3	95,0
Волинська	928659	1124239	1459020	1581700	1256257	157,1	86,1
Дніпропетровська	2986164	3840443	3772385	3250169	3916559	126,3	103,8
Донецька	1551136	1936957	1850660	876635	652033	119,3	35,2
Житомирська	2107322	2256094	2686276	2650762	2397010	127,5	89,2
Закарпатська	491993	458014	575128	664561	414763	116,9	72,1
Запорізька	2301343	2856489	2763228	922349	492755	120,1	17,8
Івано-Франківська	689558	743129	978734	980557	812223	141,9	83,0
Київська	3609336	3911265	4042130	3662171	4028833	112,0	99,7

Кіровоградська	3249906	3577675	3569155	3154621	3498257	109,8	98,0
Луганська	1179850	1466904	1578769	312866	7916	133,8	0,5
Львівська	1146654	1279230	1608079	1872497	1792905	140,2	111,5
Миколаївська	2126641	2191227	2239611	1541004	1978071	105,3	88,3
Одеська	2675114	2308181	2863595	2478648	3112682	107,0	108,7
Полтавська	4271938	4571702	4729531	4254908	4985205	110,7	105,4
Рівненська	1069653	1179411	1715898	1640357	1283866	160,4	74,8
Сумська	2919323	3360017	3690433	2875071	3039773	126,4	82,4
Тернопільська	1325037	1786865	2071109	1747547	1959704	156,3	94,6
Харківська	3101922	4143084	3929709	2117569	2648929	126,7	67,4
Херсонська	1772846	2206085	2287970	511844	179685	129,1	7,9
Хмельницька	2457503	2693112	2944379	2962729	2873123	119,8	97,6
Черкаська	3862090	4130460	4657534	4511341	4832536	120,6	103,8
Чернівецька	549944	654892	702561	645920	548995	127,8	78,1
Чернігівська	2549578	3079799	3562300	2738221	3003856	139,7	84,3
Україна	57127609	64291758	69097738	54927901	63653511	121,0	92,1

* Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим

Джерело: узагальнено авторами за даними [3].

Відносний показник податкового навантаження – сплати податків сільськогосподарськими товариствами (виробниками) за видом економічної діяльності (А – сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) до Зведеного бюджету України у розрахунку на 1 га земель сільськогосподарського призначення, доступних до використання, в цілому по Україні у 2023 р. зріс на 14,7% порівняно з 2021 р. (рис. 2). Значення абсолютного показника сплати податків сільськогосподарськими товариствами (виробниками) за цей же період зменшилося на 7,9 %, а з урахуванням індексів інфляції зменшення становить майже 10 %.

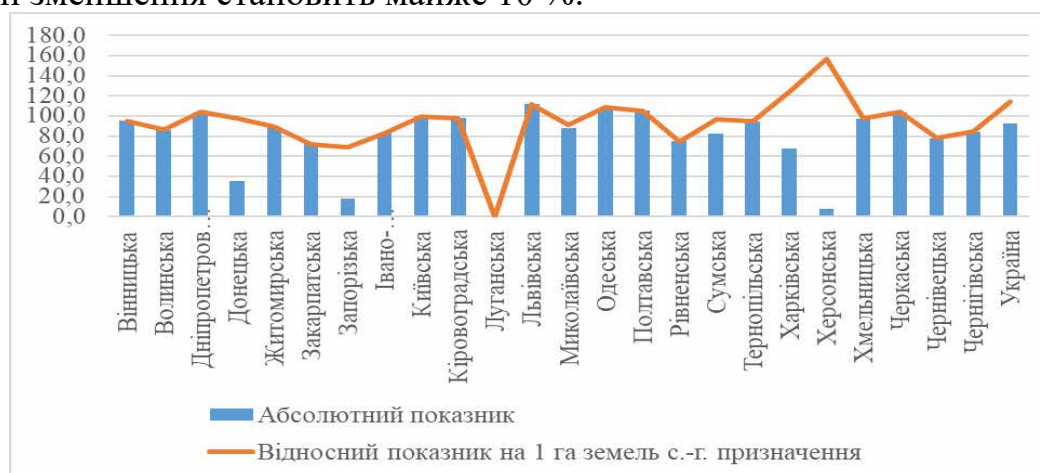

Рис. 2. Темпи зміни сплати податків сільськогосподарськими товариствами (виробниками) за видом економічної діяльності (А – сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) до Зведеного бюджету України за період 2021-2023 рр., %*

* Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим

Джерело: сформовано авторами за даними [1; 3].

Податкове навантаження на 1 га земель сільськогосподарського призначення зросло значно швидшими темпами, ніж абсолютний показник, що свідчить про певний дисбаланс рівня оподаткування. Також податкове навантаження на 1 га земель сільськогосподарського відзначається нерівномірністю за регіонами України. Проблема оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в Україні потребує комплексного підходу та системних змін. Забезпечення справедливого та збалансованого оподаткування є ключовим для сталого розвитку аграрного сектору, а відтак, і забезпечення продовольчої безпеки. Реформи в сфері податкової політики, спрямовані на стимулювання інвестицій та полегшення фінансового тягаря на сільські господарства, повинні стати першочерговими заходами для нового етапу розвитку українського сільськогосподарського сектору. Особливо важливо, в контексті євроінтеграції узгоджувати податкову політику з європейськими стандартами та нормами, переймати корисний та перевірений досвід інших країн, щоб стимулювати розвиток аграрного сектору та забезпечити підтримання його конкурентоспроможності на світовому рівні.

Список використаних джерел

1. О. Николюк, П. Пивовар, Р. Назаркіна, Г. Стольнікович, М. Богонос, Динаміка земельного фонду: як змінились земельні ресурси України після 24 лютого 2022 року. Центр досліджень продовольства та землекористування. URL: chrome-extension://efaidnbnmnibpcjpcglclefindmkaj/https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/03/Agroviglyad_2_ukr.pdf
2. Державна служби статистики України: відповідь на запит на отримання публічної інформації (лист від 29.01.2024 № 15.1.3-22/196Пі-24).
3. Державна податкова служба України: відповідь на запит на отримання публічної інформації (лист від 26.01.2024 № 203/ЗПІ/99-00-19-03-02-10).

THE INFLUENCE OF ARMED AGGRESSION ON THE TAXATION OF AGRICULTURAL LAND USE

Abstract. The article examines the state, problems and prospects of taxation of agricultural producers. The functioning of agricultural producers should provide for various state support in the fiscal sphere, including the provision of certain tax benefits. Effective management of agribusiness is possible only under the condition of stability and predictability of tax legislation, which ensures the optimal tax burden on enterprises. Taxation of agricultural enterprises is one of the most important and most complex elements of the tax system of Ukraine. The specificity of the agricultural sector requires special approaches to the taxation of business entities in this sector of the economy. Therefore, the problem of forming an effective system of taxation of the activities of entrepreneurial structures in the agrarian sector of the economy, including in order to ensure the appropriate level of food security of the state, is becoming actualized.